

NA SVATBĚ.

Když Ludvík Preinhelder, Němec, studoval v Praze na vysokém učení, zamiloval sobě pannu Čížkovu a hořel milováním i pak, když se s Prahou rozloučil a stal se knížecím archívářem v Třeboni. Na podzim r. 1708 přijel do Prahy, aby se oženil se svou rozmilou Dorotkou.

Svatbu měli slavnou. Hostinu jim vystrojili u Jana Allia z Löwenthalu, v jeho domě s podloubím na Uhelném trhu blízko Platejzu. Panna nevěsta neměla otce; v současné zprávě mluví se jen o její „paní mámě“. Starý pan Allio, víc než sedmdesátiletý, jako radní král. Starého města Pražského „urozený a statečný vladyka“, byl snad Dorotčíným poručíkem nebo příbuzným. To jistě nevíme, ale jistě to, že svatba se „celebrovala“ v jeho rozsáhlém bytě.

Hostí kdo ví co. Někteří vyprovodili snoubence k oltáři, jiní pak sjížděli se k tabuli, po kteréž se čekaly ještě maškary mladých pánů k tanečnímu veselí.

Na tuto svatbu, k tabuli, vystrojil se také Marek Joanelli, rovněž jako Allio „urozený a statečný vladyka“, radní, správce masných úřadů staroměstských a hejtman nad jednou kompanií městskou. Měl „za Betlemem“*) dům „u Nešatků“, na

*) Betlemská kaple.

jehož místě stojí dnes domy dva.*) Vystrojil se on i jeho paní manželka a v pěkném svém krytém voze na vysokých perách dojel k domu Alliovu.

Nahoře ve velkém pokoji už plno hostů, měšťanů, kupců; mezi nimi mladý staroměstský měšťanin Jiří Štamperský, „při dolejších instancích juratus procurator“, Adam Barthl, chirurgus, Klein, prokurátor, mladý Allio, Jan Mikuláš, syn hostitelův, už také samostatný měšťan, mající dům v Dlouhé třídě, Řehoř Walligoni, juris studiosus, patrně mládenec na svatbě, a také Jan Lazar Pýcha, prince Toskánského dvorský a polní trubač.

Svatečnané, muži, už bez slavnostových plášťů, většinou šarlatových, červených, jež pověsili v pokojíčku tak, jako své kordy a klobouky. Všichni ve svátečních parukách, španělských, polovičních španělských, hojně kadeřavých, splývajících až na ramena, i v kratších, každý podle svého stavu. Sváteční paruky, sváteční také šaty; kabáty tuhých, odstávajících šosů, s rukávy širokých výložků, z nichž probělavaly se měkké krajkové tacle tak, jako na prsou rozložené krajkové cípy sněhobílých „holstuchů“. Obleky většinou černé tak jako punčochy; nejeden však kabát, nejedna kamizola stříbrem přemované se stříbrnými nebo pozlacenými knoflíky.

Muži stáli ve skupinách tak, jako jejich manželky a dcery oděné zvonovými šaty z hedvábí, damašku, brokátu, dlouhých, otáhlých životů do špice s krajkami zlatými nebo stříbrnými, paní mámy v nákladných čepcích, panny s „pentlíky“ perlovými nebo jinak zdobenými ve vlasech. A všechny plné šperků, samé perle, zlato, „červený koraly“, granáty a na řadrech na zlatých řetězech „kalan-

*) Č. 997—15, č. 998—17—1.

terie“ s modrým nebo jiným šmelcem, „duplované“ to dukáty s malováním sv. Trojice, sv. Kříže nebo P. Marie.

Pestro a šumno. V rukou pánu blýskla se chvílemi stříbrná „piksla na jabák“, tu hladká, tam rytá; hostitel netíval hosty z pozlaticé, a prokurátor Klein nabízel šňupec ze želví. Hovořilo se tu česky, tu německy; po německu těch několik Němcův a Bernardino Concha, kupec vlašského původu. Pauí a panny bavily se většinou česky. Mnohé z nich německy neuměly, a sama hostitelka, paní Alliová, hovořila i soukromí, doma s mužem svým, rodilým Vlachem, po česku.

Sem vstoupil urozený a statečný vladyka Joanelli v dlouhé paruce; s ním jeho manželka v brokátové sukni, jež na „štrikroku“ (krinolině) byla jako zvon, takže dvěře jí sotva stačily. Starý pan Allio je uvítal, uvedl. A v tom už zase nový host, Pavel Ignác Bayer nebo Payer, měšťtění, assessor desetipanského úřadu staroměstského, někdy palír u nebožtíka Fischera, ale ne Fischera z Erlachu,*) teď císa. a kr. fortifikační stavitel, jenž opravoval hradby města Chebu a jenž před devíti lety dokončil stavbu kostela sv. Ignáce na Dobytěm trhu (Karlově náměstí). Ten kostel byl sice již r. 1678 posvěcen, ale vysoké průčelí jeho upraveno a ozdobeno teprve r. 1697- 1699; a dílo to vykonal s vlašským stakátorem Antonínem Soldatem tento Pavel Ignác Payer.

Na svatbu přišel už všecken zardělý a blýsknavých očí; hlučně se pozdravoval s hostmi, radnímu Joanelimu se nápadně uklonil s podivným, iro-

*) Jan Bernard Fischer z Erlachu, stavitel paláce hraběte Clama-Gallasa; dílo to začal roku 1715.

nickým úsměvem. Z toho mnohý významný pohled mezi svatebčany, a čiperná, mladá paní Terezie Tattýrková z Heldenburka (mimořádně řečeno, také neuměla německy), která nebyla hostem, nýbrž přišla sem na pozvání paní Alliové, aby jim byla nápomocna, přitmo, ale ovšem jen šeptem podotkla, že pan Payer je „podroušilej“. To řekla mezi paními, jdouc z pokoje, kdež dokončeny poslední přípravy na bohaté tabuli.

A Payer sám na ručest dotvrdil, že mluvila pravdu, neboť v ten okamžik dožadoval se s neslušnou hartusivostí:

„Páni, kdo z vás má dobrý bresil, dejte šňupec!“

Faktor kupce Weibla nedbaje toho tónu, hned postoupil, ochotně svou tabatěrku otevřel, podával. Ale Payer pohlédnuv na tmavý prášek v stříbrné nádobce, nezabořil do něho svých prstů, nepoděkoval, nýbrž nešetrně odmítl, tenhle tabák že nestojí za nic, on že má lepší. Hrabal se v kapse, vytáhl svou tabatěrku a chlubně spokojeně na ni poklepával.

„Já mám tabák, to je tabáček, žádný kupec v Praze nedovede udělat takový tabák jako já, jděte vy, páni kupci, všichni k čertu i s vaším tabákem, vy nemáte ani tabák dělat, měli by vám to zakázat, však vy se za takový tabák dostanete všichni do horoucího pekla, všichni, povídám, do pekla všichni!“

To již nebyl žert a škádlení, ale zlostná řeč, urážka. Přítomní kupci se durdili, ten onen ostře se ozval. Hostitel začal chlácholit je i Payera, v žert to obracel; a v tom přišla mu pomoc. Jeho manželka hlásila, že je prostřeno, aby páni hosté ráčili vstoupit.

II.

V jídelně u hojné tabule, plné dortů, pečiva, ovoce na majolikových mísách, záhy zapomněli na rušivý tón u svatebním veselí. I Payer nechal rej-pání. Jedl, pil a více pil, nežli jedl; jen svého souseda pana Joanelliho měl nějak na mušce. Pohledy a divnými úsměvy projevoval, že má na něj svrchu; pak prohodil kousavě něco o divných dluž-nících, kterak pozbývají paměti, než to jen tak vše-obecně. Pana Joanelliho však to píchlo; prudce se obrátil, z ostra se podíval na Payera. Ale ten nic, jen se záhadně usmíval, vzal sklenici a pil. V obec-ném veselí, jež všechny rozehrálo a rozehrálo, ni-kdo si toho nevšiml. Toliko měšťan Krumpholtz, sou-sed Payerův, přišeptal svému sousedovi s druhé stra-ny, toskánskému trubači Pýchovi, že Payer má „ně-jaký passion“ proti Joanellimu.

V tom obecný šum; přípitky se začínaly. Ho-sté vstávaly, židle šramotily; řeči, cinkot sklenic. Payer sotva vstal, už usedl a začal něco rychle ku-tit. Sáhł do mísy koblihu, vzal odtud šišku a z dru-hé mísy jablčka, z kytice utrhl květ. On, jenž na-vrhl na štít kostela sv. Ignáce anděly a andělíčky kolem pozlaceného znaku jezovitského I. H. S., vy-modeloval teď něco, co bylo jako ithyfallos starých Řeků nebo římské fascinum (až na ten bílý kvítek, který na vrch zabodl), ač o těchto symbolech sotva věděl.

Nikdo si nevšiml, co robí, až když pojednou vstal a začal připíjet na zdraví panny nevěsty a necudnou tu figuru na talíři jí „presentíroval“. I strhlo se obecné pohnutí. Ten onen z mužů se usmíval nebo smál, nevěsta odvrátila svou tvář, že-ních se zlobil a mračil, paní a panny klopily oči

a červenaly se, služka Lyzla Kumpová se styděla a vyběhla z pokoje; okamžik krušných rozpaků. Starý Allio vyskočil se židle, až se mu paruka zatřásla, vyfrhl Payerovi taliř z ruky, rozdrtil jeho dílo a odešel od stolu, pohnutím zardělý, popuzen ne tím fascinem, ale pro to pečivo, že z „božího daru“ urobil Payer takovou hanebnou věc.

Ostatní se vzpamatovali. Jako by se nic nestalo, ignorovali fortifikačního stavitele. Zamlouvali to, a v tom také spustila hudba v sousedním pokoji, housle, violy, flétna. Mladí se tam lhnuli, tanec se začínal. Byl už večer.

Za krátko pak se usace: maškary přicházely. Ten, onen, ta ona ze svatebčanů vyběhli jim naproti na mázhauz, napřed paní Tatýrková z Heldenburku, poněvadž věděla, že je mezi nimi její pan manžel. Byl a také hofmistr hraběte Věžníka a mladý Malanotte de Galdes a jiní mladí pánové.

Ale také pan Payer vyšel a ne jistým krokem; a hned na maškary na uvítanou z ostra, ať dají larvy dolů, co ty larvy, ať je štrhnou, ač dobře věděl, že to nemožná, že dle starého obyčeje sdělávají své škrabošky nejdříve po třetím tanci. A tak maškary nedbaly a šly do taneční síně; Payer za nimi, jmenovitě za jednou, za panem Tatýrkem, a neodbytně dorážel, ať sundají larvy, sic že je všechny vyhází oknem.

To bylo trapné, zvláště pro hostitele, jenž se byl vrátil a viděl, co mu Payer zase vyvádí. Než šetře hosta, domlouval mu; i podařilo se mu, zavést jej do druhého pokoje, do jídelny, kdež starší hosté seděli a popíjeli. Zatím však některé z maškar uražené Payerovým jednáním se vytratily. Hostitel, obávaje se, že ze misty snad budou házet ka-

mení do oken, dal zavřítí okenice. Ten útok se neudál, stulo se však něco horšího, a zase to vyvedl Pavel Ignác Payer.

Jeho opice dosud korejhnivá, neslušná, začala býti zlou a rvavou. Musil zase někoho mít, na kterého by si zasedl. A to byl radní Joanelli. Začal přímo na něj útočit. Ví-li urozený a statečný vladyka, tak se na Joanelliho obrátil, že jsou takoví zapomenutí lidé, že, když mají platit starý dluh, o něm nevědí, on Payer že ví o jednom urozeném a statečném, ten že je mu dlužen od stavby, a teď nic, jakoby byl všecko vyrovnal.

Vedle hrála hudba, housle, violy, flétna, tančili tam sarabandu, pak trakanár — Starý pan Allio byl té noční chvíle již ve svém pokojíčku. Slavnost a všecko vzrušení zmohly starce; chtělo se mu odpočinku. Odešel, když zavedl Payera do jídelny, když se domníval, že rozjivený stavitel dá pokoj. A on zatím dorážel na pana Joanelliho, „šňupal mu mezi oči“, upomínal jej, aby zaplatil. Joanelli odpíral, že mu není dlužen, vyzýval už popuzen, ať dá Payer pokoj, pak už třesa se hněvem, prosil temným hlasem Payera, pro boha prosil, ať mlčí, že mu není nic dlužen, a je-li, že to najde v jeho domě.

Payer však nepřestal a dorážel dál, že urozený a statečný zapírá dluh, ale on že mu ho ukáže, že bude citací k soudu, že ho tam požene, ať ho (Payera) to stojí, co stojí, on že je kapábl sto dukátů na to vynaložit. Tu se Joanelli hněvem tak pohnul, že zbledl jako zeď; vstal se židle, drže, nevěda, sklenicí v pravé, a chtěl odejít, dál odsednout. Ale Payer vstal hned za ním s podepřenými boky; poklesával do kolen, ošklíbal se a pořád slovy bodal, hrozil.

Joanelli jda k oknu, neobraceje se, třesa se zlostí, vykřikl do těch hrozeb a posměšků:

„Sakramente, co pak žádného pokoje míti nemohu?“ A mrštil sklenicí s vínem na stranu, za sebe. Payer na ráz přestal dorážet, jen z temna vykřikl: střepiny sklenice, jež se rozbila o jeho hlavu, crnčely o podlahu. Za nimi vytryskl proud krve z obličejů stavitelova. A lila se, lila.

V tu chvíli chystal se staříčkový Allio ve svém pokojíku do postele. Ale ještě se zcela nesvlekl, vrazila k němu jeho manželka, všecka vyděšená.

„Pro pána boha, pane, pojte ven, oni mají handle!“

Chvátal do jídelny. Kolem něho se mihl Klein, prokurátor, jenž prchal, nechťeje býti svědkem, a za ním ještě ten onen z hostí. Ostatní shluklí kolem Payera krví zbroceného; a ještě z něho tryskala. Stranou u okna stál radní Joanelli, třesa se, bled a zamračen. Hudba umkla, tanečníci, tanečnice hrnuli se do jídelny v záři voskovic, kdež samý zmatek; s nimi maškary v strakatých oblecích, bez škrabošek, domina, bílý policinell.

Zmatek, směs hlasů, výkřiky, volání po vodě, po lékaři. A nebylo tu žádného. Barthl chirurgus už před tím odešel. Na rozkaz Alliov letěla Lyzla děvečka pro jiného; také mladý Allio poslal čeledína pro pomoc. Paní Alliová sháněla obvaz, paní Tatýrková přinesla mísu vody.

Přichvátal Jan Maxmilian Phée, staroměstský měšťan a chirurgus, a hned k raněnému; za chvíliku přispěchal udýchaný starý František Frič, také juratus chirurgus. Oba medikové v hustých parukách skláněli se k Payerovi, zastavovali krev, kteréž, jak trubač Pýcha usoudil, jistě za dvě pinty vyteklo.

Vedle se zas ozvala hudba, volala, pokusila se konejšit, ale nikdo se nevrátil, a hned opět ztichla. Bylo po tanci i po svatebním veselí.

Starý pan Allio těžko nesl, že se to stalo v jeho domě, jaká to hanba, jaká ostuda! A ženich hořce litoval, že takto skončil se jeho slavný den, jeho Ehrenlag, jak se vyslovil.

Z toho pak soud a dlouhý soud. Začal se v říjnu toho roku 1708 a trval ještě v máji léta příštího. Payer žaloval, ale všechna svědectví byla proti němu, a tak nepochodil.
